

Воронешки државен универзитет Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,
Русија Македонија

Воронежский государственный университет Университет имени Гоце Делчева, г. Штип,
Россия Македония

Voronezh State University Goce Delcev University in Stip,
Russia Macedonia

Четвертая международная научная Четврта меѓународна научна
конференция конференција

Fourth International Scientific Conference

**ФИЛКО
FILKO**

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS**

23-25 мај 2019 / 23-25 мая 2019 / 23-25 May 2019

Воронеж

Воронеж

Voronezh

**Воронешки државен универзитет
Русија**

**Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,
Македонија**

**Воронежский государственный университет
Россия**

**Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
Македонија**

**Voronezh State University
Russia**

**Goce Delcev University in Stip,
Macedonia**

**Четвертая международная научная
конференция**

**Четврта меѓународна научна
конференција**

Fourth International Scientific Conference

ФИЛКО

FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS**

23-25 мај 2019 / 23-25 мая 2019 / 23-25 May 2019

Воронеж

Воронеж

Voronezh

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

821(062)

811(062)

316.7(062)

37(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција (4 ; 2019 ; Воронеж)

Филологија, култура и образование [Електронски извор] : зборник на трудови / Четврта меѓународна научна конференција, 23-25 мај 2019, Воронеж = Филологија, култура и образование : сборник статей / Четвертая международная научная конференция, 23-25 мая 2019, Воронеж = Philology, culture and education : conference proceedings / Fourth international scientific conference, 23-25 May 2019, Voronezh. - Штип : Универзитет "Гоце Делчев" = Универзитет имени Гоце Делчева = Shtip : Goce Delcev University, 2019

Начин на пристап (URL): <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>. - Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Текст во PDF формат, содржи 368 стр. , табели. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 31.12.2019. - Abstracts кон повеќето трудови. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-698-1

1. Насп. ств. насл.

а) Книжевност - Собири б) Јазици - Собири в) Култура - Собири г)

Образование - Собири

COBISS.MK-ID 111947786

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД

Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ

Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД

Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ

Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД

Генадиј Ф. Коваљов, Филолошки факултет при ВГУ

Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД

Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)

Даниела Коцева (Македонија)

Драгана Кузмановска (Македонија)

Ева Ѓорѓиевска (Македонија)

Марија Кусевска (Македонија)

Силвана Симоска (Македонија)

Татјана Стојановска Иванова (Македонија)

Лариса В. Рибачева (Русија)

Софија Заболотнаја (Русија)

Татјана А. Тернова (Русија)

Татјана Атанасоска (Австрија)

Олег Н. Фенчук (Белорусија)

Јулиа Дончева (Бугарија)

Билјана Мариќ (Босна и Херцеговина)

Душко Певуља (Босна и Херцеговина)

Волф Ошлис (Германија)

Волфганг Моч (Германија)

Габриела Б. Клајн (Италија)

Михал Ванке (Полска)

Мајкл Рокланд (САД)

Даниела Костадиновиќ (Србија)

Селена Станковиќ (Србија)

Тамара Валчиќ-Булиќ (Србија)

Ахмед Ѓуншен (Турција)

Нецати Демир (Турција)

Шерифе Сехер Ерол Чал'шкан (Турција)

Карин Руке-Бруген (Франција)

Танван Тонтат (Франција)

Технички секретар

Ирина Аржанова

Марица Тасевска

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)

Марјана Розенфелд (руски јазик)

Биљана Иванова (англиски јазик)

Снежана Кирова (англиски јазик)

Татјана Уланска (англиски јазик)

Техничко уредување

Ирина Аржанова

Костадин Голаков

Марица Тасевска

Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А

Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет

Филолошки факултет

г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД

Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ

Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД

Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ

Виолета Димова, Филологический факультет при УГД

Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ

Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД

Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македония)

Даниела Коцева (Македония)

Драгана Кузмановска (Македония)

Ева Гёргиевска (Македония)

Мария Кусевска (Македония)

Силвана Симоска (Македония)

Татьяна Стояновска-Иванова (Македония)

Лариса В. Рыбачева (Россия)

Софья Заболотная (Россия)

Татьяна А. Тернова (Россия)

Татьяна Атанасоска (Австрия)

Олег Н. Фенчук (Беларусь)

Юлиа Дончева (Болгария)

Биляна Марич (Босния и Херцеговина)

Душко Певуля (Босния и Херцеговина)

Вольф Ошлис (Германия)

Волфганг Моч (Германия)

Габриелла Б. Клейн (Италия)

Ева Бартос (Польша)

Михал Ванке (Польша)

Майкл Рокланд (США)

Даниела Костадинович (Сербия)

Селена Станкович (Сербия)

Тамара Валчич-Булич (Сербия)

Ахмед Гюншен (Турция)

Неджати Демир (Турция)

Шерифе Сехер Эрол Чал'шкан (Турция)

Карин Рукэ-Брутэн (Франция)

Танван Тонтат (Франция)

Ученый секретарь

Ирина Аржанова

Марица Тасевска

Главный редактор

Драгана Кузмановска

Языковая редакция

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонский язык)

Марьяна Розенфельд (русский язык)

Бильяна Иванова (английский язык)

Снежана Кирова (английский язык)

Татьяна Уланска (английский язык)

Техническое редактирование

Ирина Аржанова

Костадин Голаков

Марица Тасевска

Славе Димитров

Адрес организационного комитета

Университет им. Гоце Делчева – Штип

Филологический факультет

ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А

Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македония

Воронежский государственный университет

Филологический факультет

г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия

Э-почта: filko.conference@gmail.com

Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD

Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU

Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD

Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU

Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD

Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU

Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD

Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Daniela Koceva (Macedonia)

Dragana Kuzmanovska (Macedonia)

Eva Gjorgjievska (Macedonia)

Marija Kusevska (Macedonia)

Silvana Simoska (Macedonia)

Tatjana Stojanovska-Ivanova (Macedonia)

Violeta Dimova (Macedonia)

Larisa V. Rybatcheva (Russia)

Sofya Zabolotnaya (Russia)

Tatyana A. Ternova (Russia)

Tatjana Atanasoska (Austria)

Oleg N. Fenchuk (Belarus)

Yulia Doncheva (Bulgaria)

Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)

Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)

Wolf Ochlies (Germany)

Wolfgang Motch (Germany)

Gabriella B. Klein (Italy)

Ewa Bartos (Poland)

Michal Wanke (Poland)

Danijela Kostadinovic (Serbia)

Selena Stankovic (Serbia)

Tamara Valchic-Bulic (Serbia)

Ahmed Gunshen (Turkey)

Necati Demir (Turkey)

Şerife Seher Erol Çalışkan

Karine Rouquet-Brutin (France)

That Thanh-Vân Ton (France)

Michael Rockland (USA)

Conference secretary

Irina Arzhanova

Marica Tasevska

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Maryana Rozenfeld (Russian)

Biljana Ivanova (English)

Snezana Kirova (English)

Tatjana Ulanska (English)

Technical editing

Irina Arzhanova

Kostadin Golakov

Marica Tasevska

Slave Dimitrov

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State Universiy

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Боровикова Яна – ОРГАНИЗАЦИИ ОБУЧЕНИЯ ЛИЦ ТРЕТЬЕГО ВОЗРАСТА.....	4
2. Бубнов Александр – ОСОБЕННОСТИ СОЦИАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ СТУДЕНЧЕСКИХ И КУРСАНТСКИХ ГРУПП В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ В ВУЗЕ.....	12
3. Bunčić Suzana R. – KAPOR`S <i>CONFESSIONS</i> BETWEEN METAFICTION, FICTION AND AUTOBIOGRAPHY.....	17
4. Бутусова Наталия – ОБ АКТИВНЫХ МЕТОДАХ ИЗУЧЕНИЯ ПРАВА В ВУЗЕ.....	24
5. Витанова Рингачева Ана – РЕЛИКТИ НА ШАМАНИЗМОТ КАКО НИШКА НА ПОВРЗУВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКАТА И РУСКАТА ТРАДИЦИЈА.....	35
6. Власова Надежда – ЛЕКСИЧЕСКИЕ ИГРОВЫЕ УПРАЖНЕНИЯ НА ДОВУЗОВСКОМ ЭТАПЕ ИЗУЧЕНИЯ РКИ.....	42
7. Гайдар Карина – ВУЗЫ НА ПОРОГЕ НОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ: КАК СОВМЕСТИТЬ ПЛОХО СОВМЕЩАЕМОЕ, ИЛИ НУЖНЫ ЛИ ОКСЮМОРОНЫ ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ?	49
8. Гладышева Светлана – ЖУРНАЛЫ ДЛЯ ДЕТЕЙ В СОЦИОКУЛЬТУРНОМ ПРОСТРАНСТВЕ РУССКОГО ЗАРУБЕЖЬЯ (1920-1940-Е ГГ.)	56
9. Голицына Т.Н., Заварзина В.А. – ЖАРГОННАЯ ЛЕКСИКА В РОССИЙСКОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ДИСКУРСЕ НОВЕЙШЕГО ПЕРИОДА.....	62
10. Грачева Жанна – ТЕМПОРАЛЬНОЕ МАРКЕМНОЕ ПРОСТРАНСТВО В РОМАНЕ В. НАБОКОВА «МАШЕНЬКА»	66
11. Гркова Марија – УСВОЈУВАЊЕТО НА <i>ИМЕНКИТЕ</i> ВО VI И ВО VII ОДДЕЛЕНИЕ ВО ШТИПСКО.....	76
12. Грујовска-Миланова Сашка – КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА НА УПОТРЕБАТА НА МОДАЛНИТЕ ГЛАГОЛИ КАКО МАРКЕРИ ЗА ЕВИДЕНЦИЈАЛНОСТ ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК.....	83
13. Ѓорѓиева Димова Марија – ИНТЕРДИСКУРСИВНИОТ ТАНЦ МЕЃУ РОМАНОТ И ИСТОРИЈАТА.....	89
14. Данькова Т.Н. – ЯЗЫКОВОЕ ВОПЛОЩЕНИЕ ЛЮБВИ К РОДИНЕ В ТВОРЧЕСТВЕ Н.М. РУБЦОВА.....	96
15. Денкова Јованка – МАКЕДОНСКО-РУСКА КНИЖЕВНА ПАРАЛЕЛА (ВАНЧО НИКОЛЕСКИ–САМУИЛ МАРШАК.....	103
16. Жаров Сергей - СВОБОДА КАК ПРОБЛЕМА ОБУЧЕНИЯ В КУЛЬТУРАХ ВОСТОКА И ЗАПАД.....	110
17. Žigić Vesna, Stekić Dunja, Martać Valentina – DIFFICULTIES THAT PEOPLE WITH VISUAL IMPAIRMENT HAVE IN ACCESSIBILITY TO WEB INFORMATION BY USING THE AUDITORY ACCESS.....	112
18. Зыкова Наталья, Мазкина Ольга – ФОРМИРОВАНИЕ КОНФЛИКТОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СПОРТИВНЫХ ТРЕНЕРОВ В УСЛОВИЯХ РЕАЛИЗАЦИИ НОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ.....	122

19. Ивановска Билјана – ГОВОРНИОТ ЧИН „ОДБИВАЊЕ“ И НЕГОВА РЕАЛИЗАЦИЈА КАЈ МАКЕДОНСКИТЕ ИЗУЧУВАЧИ НА СТРАНСКИ ЈАЗИК.....	127
20. Караниколова-Чочоровска Луси – СУПТИЛНИТЕ ПРОТИВРЕЧНОСТИ ВО ЛИРИКАТА НА ПЕТАР ПЕРАДОВИЌ.....	135
21. Кашкина Марина – РАЗВИТИЕ АНАЛИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ НА УРОКАХ ИСТОРИИ.....	141
22. Кибальниченко Сергей – ПРОБЛЕМА ДИАЛОГИЗМА В ТВОРЧЕСТВЕ Ф.М. ДОСТОЕВСКОГО И ВЯЧ. ИВАНОВА	145
23. Kyrchanoff Maksym W. – HERITAGE OF NIKOLAI LESKOV AND CULTURAL INFLUENCES IN CONTEXTS OF RUSSIAN-AMERICAN LITERARY PARALLELS.....	151
24. Кислова Дарья – СРАВНЕНИЕ КАК СРЕДСТВО ВЫРАЖЕНИЯ СПЕЦИФИКИ ХУДОЖЕСТВЕННОГО МИРОВОСПРИЯТИЯ (НА МАТЕРИАЛЕ ТЕКСТОВ НАТАЛЬИ О’ШЕЙ)	160
25. Комаровская Елена, Жиркова Галина – КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ ПЕДАГОГОВ КАК ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА.....	166
26. Кортунова Лилия – ТЕХНОЛОГИЯ «ДЕБАТЫ» КАК ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ТИП ОБУЧЕНИЯ И СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КУЛЬТУРЫ ОБУЧАЮЩИХСЯ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ	177
27. Koteva-Mojsovska Tatjana, Shehu Florina – THE INITIAL EDUCATION OF TEACHER AND ITS CONNECTION TO PRACTICE IN THE “SOCIETY OF KNOWLEDGE”.....	181
28. Коцева Весна – ЕКСПЛИЦИТНИТЕ ОБЈАСНУВАЊА КАКО НЕОПХОДНА ИЛИ НЕПОТРЕБНА КОМПОНЕНТА ВО РАМКИТЕ НА ПОУЧУВАЊЕТО ГРАМАТИКА СО ОБРАБОТКА НА ИНПУТ	187
29. Koseva Daniela, Mirascieva Snezana – EDUCATION - NEED OF CULTURE.....	195
30. Кузмановска Драгана, Кирова Снежана, Иванова Биљана – ФРАЗЕОЛОГИЗМИТЕ КАКО ВАЖНА АЛКА ВО ПРОЦЕСОТ НА УСВОЈУВАЊЕ НА СТРАНСКИОТ ЈАЗИК.....	199
31. Кузмановска Драгана, Мрмеска Викторија – МАКЕДОНСКО-ГЕРМАНСКИ ПОСЛОВИЧНИ ПАРАЛЕЛИ СО АНИМАЛИЗМИ.....	204
32. Леонтиќ Марија – ЗБОРОВНИ ГРУПИ СО ПРИСВОЕН СУФИКС ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК И НИВНОТО ПРЕДАВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	210
33. Лесневская Димитрина – БОЛГАРСКАЯ СЛАВИСТИКА – СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	216
34. Лумпова Лидия – ЯВЛЕНИЕ ДИАЛОГИЧНОСТИ В РОМАНЕ-ЭПОПЕЕ Л.Н. ТОЛСТОГО «ВОЙНА И МИР».....	222
35. Мартиновска Виолета – МАКЕДОНСКО-РУСКИ КУЛТУРНИ ПАРАЛЕЛИ...	229
36. Milanović Nina S. – SYNTAX-STYLISTIC FEATURES OF COMPARATIVE STRUCTURES IN THE NOVEL <i>WE, DELETED</i> BY S. VLADUŠIĆ.....	234
37. Младеноски Ранко – ОКСИМОРОНОТ ВО „НЕЖНОТО СРЦЕ НА ВАРВАРОТ“ ОД ВЕНКО АНДОНОВСКИ.....	240

38. Негриевска Надица - ЗНАЧЕЊЕТО НА ИТАЛИЈАНСКИТЕ ПРОСТИ ПРЕДЛОЗИ FRA и TRA И НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	248
39. Недосейкин Михаил – КУЛЬТУРНАЯ ПАМЯТЬ И МОТИВ «ОБРЕТЕНИЯ СЕБЯ» В РОМАНЕ М. ОНДАТЖЕ «АНГЛИЙСКИЙ ПАЦИЕНТ».....	256
40. Недялкова Наталия Дмитриевна – СОВРЕМЕННАЯ МАКЕДОНСКАЯ ПОЭЗИЯ – ОТ СИМВОЛИЗМА ДО МАГИЧЕСКОГО СВЕРХРЕАЛИЗМА.....	262
41. Ниами Емил, Голаков Костадин - СУПСТАНТИВИРАНИТЕ ПРИДАВКИ И ПРИЛОШКИ ОПРЕДЕЛБИ ВО РУСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК...	269
42. Никифоров Игорь – ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ КОНСТРУКТИВНОГО РАЗРЕШЕНИЯ МЕЖЛИЧНОСТНЫХ КОНФЛИКТОВ В ВОИНСКИХ КОЛЛЕКТИВАХ	274
43. Пляскова Елена – НАЦИОНАЛЬНАЯ СПЕЦИФИКА НЕМЕЦКИХ КОМПАРАТИВНЫХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ.....	279
44. Позднякова О.В. – СОВРЕМЕННЫЙ РЕБЕНОК И ДЕТСКАЯ КНИГА. НОВЫЕ ВЕКТОРЫ РАЗВИТИЯ.....	286
45. Попов Сергей – ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ЛЕКСИКИ РАЗЛИЧНЫХ ЯЗЫКОВЫХ ГРУПП В ТОПОНИМИИ ВОРОНЕЖСКОЙ ОБЛАСТИ.....	292
46. Пороткова Наталья, Соловьева Ирина – ФОРМИРОВАНИЕ ТВОРЧЕСКОЙ САМОСТОЯТЕЛЬНОСТИ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ СТУДЕНТОВ – ПСИХОЛОГОВ.....	297
47. Прасолов Михаил – ОНТОЛОГИЧЕСКИЙ СТАТУС ЯЗЫКА И НЕУСТРАНИМОСТЬ АВТОРА: ЗАМЕЧАНИЯ К ФИЛОСОФИИ ИМЕНИ С.Н. БУЛГАКОВА	301
48. Ристова Цветанка – АНАЛИЗА НА ПРЕДНОСТИТЕ И МОЖНОСТИТЕ ОД УЧЕЊЕТО НА ДАЛЕЧИНА ВО ОБРАЗОВАНИЕТО НА ТУРИЗМОТ И ХОТЕЛИЕРСТВОТО.....	308
49. Романова Светлана – ЖАНРОВОЕ СВОЕОБРАЗИЕ ТВОРЧЕСТВА РУССКОЯЗЫЧНОГО АВТОРА БЕЛАРУСИ ЭДУАРДА СКОБЕЛЕВА (НА ПРИМЕРЕ РОМАНА «БЕГЛЕЦ»)	315
50. Сверчков Дмитрий – СОСТАВЛЯЮЩИЕ ИНДИВИДУАЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТРАЕКТОРИИ КУРСАНТА И ИХ КОМПОНЕНТЫ.....	322
51. Shehu Florina, Koteva Mojsovska Tatjana – TEACHERS' INTERCULTURAL COMMUNICATION COMPETENCIES IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION....	328
52. Сидоров Владимир, Харьков Иван – ЦЕННОСТИ В КОНТЕКСТЕ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ ПРЕДПОЧТЕНИЙ ИНДИВИДОВ КАК НРАВСТВЕННЫЕ И ЭСТЕТИЧЕСКИЕ ИМПЕРАТИВЫ, ВЫРАБОТАННЫЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКОЙ КУЛЬТУРОЙ.....	336
53. Сидорова Е.В., Швецова О.А. – ПРОЕКТНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ НА ЗАНЯТИЯХ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ В ШКОЛЕ И ВУЗЕ (К ВОПРОСУ О ПРОБЛЕМАХ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ	341
54. Симонова Светлана, Белоусов Арсений – К ВОПРОСУ ОБ ЭВТАНАЗИЙНОЙ ПАРАДИГМЕ СОВРЕМЕННОЙ КУЛЬТУРЫ И ТЕНДЕНЦИЯХ ЕЕ ПРЕОДОЛЕНИЯ.....	346
55. Соколова Марија – ЈАДРОТО НА ЈАЗИЧНОТО СОЗНАНИЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	355

56. Тасевска Марица, Хаџи-Николова Адријана – УСВОЈУВАЊЕ НА ВЕШТИНАТА ЗБОРУВАЊЕ ВО НАСТАВАТА ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК.....	360
57. Тодорова Марија – НЕВЕРБАЛНА КОМУНИКАЦИЈА ВО НАСТАВАТА.....	373
58. Токарева Наталџа Владимировна – КАТЕГОРИЈА МЕЧТЫ В ПОЕЗИИ Д.В. ВЕНЕВИТИНОВА.....	377
59. Тужикова В.И. – ОСОБЕННОСТИ ЭТНОСТЕРЕОТИПОВ РУССКОЙ МОЛОДЕЖИ.....	382
60. Филюшкина Светлана, Борискина Жанна – АВТОР В ПУБЛИЦИСТИЧЕСКОМ ПРОИЗВЕДЕНИИ (НА МАТЕРИАЛЕ КНИГИ Г. ГРИНА «GETTING TO KNOW THE GENERAL. THE STORY OF AN INVOLVEMENT», 1984.).....	390
61. Хаџи-Николова Адријана, Тасевска Марица – СТРАТЕГИИ ЗА УЧЕЊЕ СПОРЕД ОКСФОРД.....	394
62. Христова С.Н. – ФОРМЫ ОБРАЩЕНИЯ Ты / Вы И You В ЭТИКЕТНОЙ РЕЧИ РУССКИХ И АНГЛИЙСКИХ АРИСТОКРАТОВ XIX ВЕКА В АСПЕКТЕ СОЦИОЛИНГВИСТИКИ (НА МАТЕРИАЛЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ РУССКОЙ И АНГЛИЙСКОЙ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ)	403
63. Цацков Оливер – ДУШАН БУДИМИРОВИЌ И СЕРГЕЈ МИХАЈЛОВ ОСНОВОПОЛОЖНИЦИ НА ТЕАТАРСКИОТ И МУЗИЧКИОТ ЖИВОТ ВО ШТИП ПОМЕЃУ ДВЕТЕ СВЕТСКИ ВОЛНИ.....	413
64. Чарыкова Ольга – ИМПЛИЦИТНЫЕ КАТЕГОРИИ В СИСТЕМЕ РУССКОГО ЯЗЫКА.....	420
65. Шутаров Васко – МЕДИУМСКАТА ПИСМЕНОСТ И НОВИТЕ ОБРАЗОВНО-КУЛТУРНИ ПРЕДИЗВИЦИ.....	425

**SYNTAX-STYLISTIC FEATURES OF COMPARATIVE STRUCTURES IN
THE NOVEL *WE, DELETED* BY S. VLADUŠIĆ**

Nina S. Milanović

Associate professor (Studies of Serbian language), Faculty of Education, University of
East Sarajevo, ninaceklic@yahoo.com

Abstract

The paper deals with the structural types and functional values of the comparative structures in Vladušić's video-game novel, which is the first cyber novel in the Serbian literature, the narration of which connects two worlds – real and virtual. Comparative structures are most frequently realized by the use of the comparative word *as (if)*, which is not solely the main constructive element but the intertextual signal of Vladušić's storytelling. The characters in the novel act *as if* they dwelled in the two overlapping worlds. Deleted in one world, they disappear in another, just like they vanish in the real world. The unusual frequency of the mentioned structures in the novel signal that their functional value is not exclusively stylistic, that is, we do not perceive them only as a figure of speech, but as a narrative figure as well.

Key words: *comparative structures, comparison, narrative figure*

Serbian grammars and grammars of other Slavic languages use syntactic-semantic and pragmatic criteria in determining the status of manner and/or comparative sentences (Vukojević 1996: 123–151), but still they do not offer a unique solution in terms of differentiating features and classification of these structures (Stevanović 1974, Maretić 1963, Stanojčić – Popović 1999, Minović – Ajanović 1981). The relationships between the category of comparison and manner within a complex sentence, in the syntactic literature, are realized in such a way that all comparative sentences belong to the category of manner sentences; all manner sentences belong to the category of comparative sentences; they are also considered to be separate types of complex subordinate sentences; and finally comparative and manner constructions are considered to be the same type of sentences. In this paper, we apply theoretic-methodological approach offered by M. Kovačević, which is based on the interrelation of comparison and manner, according to which three different syntactic-semantic types of these constructions can be elicited: 1) manner sentences with conjunctions (*tako da, tako što, time da/što, na taj način da/što*); 2) comparative sentences based on the comparison according to inequality with the conjunctions *nego što, nego da, nego ako, nego dok, nego(li)*; and 3) comparative-manner sentences with the meaning of comparison according to equality *kao što, kao da, kako* (Kovačević 2003: 99–100).

The comparative-manner constructions, as the focus of this paper, have two syntactic realizations in the Serbian language: they appear in the structures with comparative words (Nikolić 2012: 132–133) *kao* and *poput* and in the subordinate clauses. The structures with the comparative words in a linquo-stylistic sense contain two obligatory units. The one is the compared word – *comparatum* and the other is the comparative word – *comparandum*. The indicator of comparative-manner meaning in the complex subordinate sentences in the novel is the complex conjunction *kao da*.

Subordinate conjunction *kao da* is a subjunctive phrase (Mrazović, Vukadinović 2009: 428), which introduces a comparative-manner sentence into a complex sentences. The complex conjunction *kao da* can express both the real and hypothetical

comparisons. “When a comparative sentence expresses real comparison, its main verb is negative” (Mrazović, Vukadinović 2009: 615). When, on the other hand, the complex subordinate conjunction *kao da* introduces comparative-manner sentence with a hypothetical meaning, then the realization of the action of the subordinate clause is “unreal or just uncertain” (Mrazović, Vukadinović 2009: 616). The subordinate complex conjunction *kao što* unlike the conjunction *kao da* expresses the real comparison of two actions. This conjunction also implies the specific use of verbs in a sentence. They belong to the same semantic frame or they are even repeated. “The comparative sentences with the conjunction *kao što* mostly appear in the present simple or past simple with imperfective verbs which is typical for expressing the real habitual actions.” (Mrazović, Vukadinović 2009: 615).

Taking literature as a “stronghold for honorable people and reliable witnesses of life and events, excluded by the adjusted history“, Slobodan Vladošić’s novel *We, deleted*¹⁴⁴ in such a credible and straightforward way narrates about all the superfluous, unusable and deleted people – those the world has no profit from. He speaks about the “state of deletion”, and about the search of Angel Frojnd, the man who threatened the girl that he would kill her boyfriend and about another mysterious girl thrown out naked of the driving car on the snow. The homodiegetic narrator, driven by his own curiosity, is looking for them in a video-game *Metropolis*, Facebook profiles and streets, night clubs and city’s cemeteries. The novel belongs to the cyber literature with the characteristics of a crime story, the plot of which is situated in two worlds – the Internet world and the real world, where the former is just the continuation of the real one and, according to the author, it is not an imaginary, virtual space. Those worlds are inhabited by the gold diggers, prostitutes, the girls who have undergone many plastic surgeons which permanently changed their previous physical appearance, Ghost-writer, elderly men with young lovers, businessmen – all the plastic human beings deprived of every essence and meaning of life. Unusual frequency of the comparative-manner structures in the novel signal that their functional value is not exclusively stylistic, so they are not perceived as a simile, but as a narrative figure as well.

In the following part of the paper, the main types of the comparative-manner structures realized in this corpus will be elicited. Depending on what syntactic level they are realized on, they will primarily be classified in the three main types – structures with comparative words *kao*, *poput* and *nalik* (1); structures with the verbs of reminiscence, perception and comparison (2); and complex sentences with subordinate conjunction *kao da* (3).

1. The structures with the comparative word *kao* in the novel *We, deleted* appear in the following structural subtypes:

1.1. *Kao* + noun in nominative case which is separated by comas, (a) or is a main element of the subordinate noun phrase (b):

a) I pokušavao da je zamislim i upirao se da je oblikujem, tu pred sobom, i da je oživim, *kao bog*, ali moja pljuvačka je bila ljudska, a ne božanska, i mogao sam da psujem i pljujem, ali ne i da darujem život. (MI, 125)

б) Oni su razasuti po ovom virtuelnom prostoru *kao konfete posle praznika*. (MI, 19);

1.2. *Kao* + noun in dependent case:

I dok hodam pločnikom po kojem se prelivaju boje *kao u jezeru*, u susret mi dolazi jedna zgodna zgrada od stakla. (MI, 17); Ona rečenica sa ekrana... Pucajte po njima *kao po psima*... na koga se odnosi? (MI, 83); U hodniku prepunom cipela osećao sam se *kao na ulazu u neku džamiju*, samo što se ovde vernici nisu kleli u Alaha, već u Normalan Život. (MI, 42).

1.3. *Kao* + adjective in nominative

¹⁴⁴ (MI) – Slobodan Vladošić, *Mi, izbrisani*, Beograd: Laguna, 2013.

On je stajao tamo u snegu, kao *ukopan*. (MI, 60);

1.4. The comparative-manner structures with comparative word *poput*, as expected, are realized in the structures *poput* + genitive:

Taj svet bi, *poput neke čudesne, virtuelne barke*, mogao da primi svega nekoliko stotina miliona ljudi. Bio bi to svet najprefinjenijih, najekstravagantnijih užitaka, svet u kojem ne bi bilo mesta za nesavršenstvo, za bol i patnju, osim ako nije željena ili naručena. (MI, 91).

1.5. The use of the comparative-manner structures, in our corpus, is realized with the comparative word *nalik* in two subtypes – in the structures *nalik* + *na* + accusative (a) and *nalik* + dative (b):

a) Onda sam pomislio da je njeno sećanje verovatno *nalik na memorije junaka* romana „Manje od nule“, Breta Istona Elisa. (MI, 111) и

б) Oni planiraju da stvore jedan virtuelni svet, *nalik Metropolisu*, ali mnogo veći, mnogo dublji. (MI, 91).

2. The comparative structures in Vladušić's novel are realized with the verbs of psychical activity, with verbs of reminiscence (*remind*) and verbs of perception and comparison (*look like, resemble, compare, identify*).

2.1. The most frequently occurring structures are those with the verb *podsećati* (*remind*) followed by the preposition *na* with a noun in accusative:

Dok sam ga slušao, Arnautović me je *podsećao na bankomat*. Gurneš u njega karticu, ukucaš pin i cifru koja ti je potrebna i onda Arnautović sve to izbacila na svetlost dana. Čist posao, duga ljubav. (MI, 46) и

Ne znam ni sam zašto, ali te *su* me slike *podsetile na satove u restoranu Delfin*, u virtuelnom Tokiju, koji su pokazivali vreme u svetskim prestonicama i megalopolisima. (MI, 115).

2.2. Then, there are the sentences in which the comparison is realized with the verb *liciti* (*look like*) followed by the comparative accusative with the preposition *na* and the verb *izgledati kao*.

Njene moždane odaje *ličile su na iznajmljeni stan*. Ništa više u njima nije bilo njeno. (MI, 98) и

Mene su te njegove devojke *podsećale* baš na te kapsule. *Izgledale su* neotpakovano, a sve je već iscurilo iz njih, kao voda iz otopljenog frižidera. (MI, 30); Gledali smo ulicu koja je pod snegom *izgledala kao* leš prekriven plahtom. (MI, 50).

There is only one example of the sentence containing the verb *izgledati* followed by the adverb, whereas the structures *izgledati kao* are to some extent more frequent.

2.3. The verbs with the meaning of comparison – *compare, identify* – are realized in propositional-case structures *sa* + instrumental.

Ali video ju je u ono vreme kada se život može *poistovetiti sa nekoliko uramljenih slika*, između kojih zjapi praznina. (MI, 104) и

Ghost je njeno telo *uporedio sa gradilištima* u gradu u kome treba da se održe Olimpijske igre. (MI, 29).

3. The complex subordinate comparative-manner sentences in the novel *We, deleted* mostly represent the use of conjunction *kao da*, in which affirmative main verbs are more frequent than negative verbs, which implies that the realization of the action of subordinate clause is either unreal or just uncertain, as in the following example:

Dok se mimoilazimo, čujem rečenicu koju izgovara umorno, ali mirno, *kao da* je već unapred potrošena. (MI, 123) и

Arnautović me je i dalje gledao, *kao da* očekuje da nešto kažem. (MI, 47).

From the aspect of grammatical-semantic word order as well as from the stylistic aspect of the word order, the comparative words *kao* and *poput* are most frequently postponed in relation to the main verb, which is a typical word order in the Serbian language. On the other hand, extraposition of the comparative words in relation

to the predicate is quite rare in the novel but stylistically marked ((*Slušalice joj kao mengele pritišću uši.* (MI, 20)). In Slobodan Vladušić's novel, the specific structural form has an example of inversion of comparative word *kao* in relation to the sentence predicate when it obtains the initial position: (*Kao u nekom beskrajnom okeanu, mešaju se, do nerazpoznatljivosti, sveta voda i voda kojom su čišćeni podovi u nekoj klanici, nakon što je krv davno otekla.* (MI, 82)). Furthermore, isolation procedures make the comparative-manner sentences complex. The first subtype refers to the positional and intonation isolation of complex coordinate sentence with reduction of the coordinate conjunction: (*To da negde i dalje postoji i da je živa, činilo mu se kao čudo. Kao znak da se nešto u njegovom životu dogodilo. I da to nešto dolazi i da on više nije isti.* (MI, 105)), and the other subtype of the syntaxstylemi structures refers to parceling of the complex subordinate comparative-manner sentence: (*Svi su sada bili obrasli negovanim bršljanima. Kao da je neko želeo da tim trajno zelenim listovima poruči posetiocima da život može da raste samo na mrtvima, ma kako se to shvatilo.* (MI, 86)). In both cases, informatively, stylistically and semantically the focus is on the content of parceling. The following example has quite expressive specific structural form and functional value: *Kakve su bile njene oči? Plave? Smeđe? Crne? Zelene? Modrozelene? Akvamarinske? Kao večernje nebo nad Egejom? Nad Madagaskarom? Nad Sevastopoljem? Kao more kod Ognjene zemlje?* (MI, 124).

By reduction of certain sentence elements, elliptical and cumulative elements are particularly emphasized, and those containing comparative constructions have the most expressive functional value. The narrator emphasizes the elements which refer to the specific and unique colors that can be determined solely via the parts of the world and geographic regions where they only exist.

The novel was written from the conceptual position of a homodiegetic narrator, which implies the position of the main character in the novel, justified by the very title of the novel *We, deleted*, in which the narrator's *I* transforms into *we*, thus reflecting the narrator's and the main character's belonging to the generation of the deleted ones. It is explicitly exemplified in the following case:

To je izazvalo u meni osećanje gneva koje nisam mogao da objasnim. Izgledalo mi je kao da više ne postojimo, svi mi, u ovoj polupraznoj džinovskoj zgradi, o ovom gradu, u ovoj zemlji. Kao da nas nema, i kao da smo zauvek izbrisani sa spiska živih i onih koji treba da žive. (MI, 156).

Expressive features of comparison in the novel, regarding the frequency of this figure of speech, are not solely based on the stylistic principle of *betrayed expectations* but on the narratological strategy of the point of view. A great number of the examples is based on the usual, colloquial lexis or fixed comparison, typical for the perception of reality of the deleted generation living in the real and virtual worlds. Therefore, it is all about the indirect speech characterization of the character. The experiences and comparisons of that generation are brief, clear and readable (*Između njih su se sklupčale filijale banaka kao umiljate mačke.* (MI, 122); *Klap, klap, klap, kao kapi kiše.* (MI, 43); *Kako se tuca šatirana? Kao kamen.* (MI, 47)). On the other hand, there are some examples of comparison whose functional value is in their vividness as an important feature, formed within comparandum or more often within the extended comparison, that is, in the sentence following the comparative structure, which refers to comparatum as in the examples: (*Taj svet bi, poput neke čudesne, virtuelne barke, mogao da primi svega nekoliko stotina miliona ljudi. Bio bi to svet najprefinjenijih, najekstravagantnijih užitaka, svet u kojem ne bi bilo mesta za nesavršenstvo, za bol i patnju, osim ako nije željena ili naručena.* (MI, 91); *Vremenom su se ta prijateljstva smanjivala kao vrednost novčanica nagriženih inflacijom: nekada smo mogli za njih da pijemo celo veče, a sada više nisu bile dovoljne da se kupi i pozdrav na ulici.* (MI, 86)).

Although the comparative-manner structures have been analyzed from both syntactic and stylistic aspects, their functional value in the novel is primarily narratological strategic, they are observed in the text as the elements that refer to extratextual reality or as narrative connectors used to introduce the flashback elements in the novel. The comparative words *kao*, *poput* and *nalik*, verbs of comparison, and subordinate conjunction *kao da* introduce the intertextual elements in the novel, that is, inter medial elements and intertextual images of real life (factocitat), which the narrator uses to refer to (1) certain branches of art (film, literature, etc.): (Imala je na sebi crvenu rolku koja je ličila na rolku jedne holivudske lepotice iz filma *Sunce se ponovo rađa*. (MI, 66)); (2) social-political reality, and social-political reality in the past (2a): (Žurka je odumirala, lagano, ali temeljno, kao država u kojoj je neprijatelj dve decenije uništavao svaku primisao na dobro, lepo i pravedno. (MI, 51)) and in the present (2b): (Ni kolonade ni pročelja se više ne vide jer je preko njih sada navučena zaštitna zelena mreža, kao zavesa, a preko mreže džinovska reklama za NEXT sok od pomorandže. (MI, 25)). These examples, which refer to the social and political conditions, are marked with irony and sarcasm – the former alludes to the condition in Serbia during the nineties of the 20th century, and the latter refers to the theatre in Subotica, the concrete building going through the long-lasting period of reconstruction. The comparative-manner structures are also the flashback ties in the narration flow of Vladušić's novel. The narrator uses comparison quite often to point to the previous parts of the novel, mainly to certain characters. This way, he correlates new events and characters with the previously mentioned ones, as in the examples: (Mene je taj zid onda *podsetio*, neočekivano, na *Fejsbuk stranicu Anđela Frojnda*. (MI, 81); Sve je kao u filmu. Jedino devojka, koja *podseća* na *Lizbet Salander*, sedi i dalje potpuno ukočena. Izgleda da je ipak mrtva. (MI, 20); *Podsećala* me je na *Keti Peri* iz *Metropolisa*. (MI, 38), and so on.).

Let us conclude now. The dominant linquo-stylistic and narrative features of Slobodan Vladušić's novel *We, deleted* are comparative-manner structures which are here realized in three ways – as comparative words *kao*, *poput*, *nalik*, verbs with the meaning of comparison and reminiscence (*remind*, *look like*, *resemble*, etc.) and complex sentences with the subordinate conjunction *kao da*, which primarily refer to the hypothetical comparison. The structures with the most prominent syntactic form and functional value are those formed in the process of permutation and total positional and intonation separation. There are also two dominant types of comparison in the novel – the so called fixed, colloquial comparison which reflects the naked reality of the generation of the superfluous and deleted ones, and the expanded picturesque comparison with the postponed vivid image referring to the compared word, which unites both comparandum and comparatum. The functional value of the comparative words, verbs of comparison and subordinate conjunction *kao da* in our corpus is comparative introduction of inter medial and factocitat sequences referring to art and ironically to social-political reality. The structures with verbs *podsetiti* (*resemble*) compare new events and characters with the already mentioned ones, so they represent the narrative connectors used to introduce short retrospective elements. The novel *We, deleted* is a novel testifying about the copy-paste generation and those disappearing different ones; it is a novel whose fictional flow penetrates reality and conquers it; it is a novel which resembles cyber-literature, when in fact it is one step to reality; it is a novel in which we do not know whether we are in the world of *Metropolis* (a video game) or reality; it is a novel whose intertextual threads connect its world with the segments of other arts; it is a novel which narrates about the virtual world which interweaves with the real one which is best illustrated in the verses of Branko Miljković's poem *Ariljski anđeo* that purposfully appear in the novel: *Sve je nestvarno dok traje i diše;/ Stvaran je*

*cvet čija odsutnost miriše/ I cveta, a cveta već odavno nema/ Bespućem do nade pesmi
mi priprema ...*¹⁴⁵

Bibliography

- Ковачевић (2003) – М. Ковачевић, *Граматичке и стилистичке теме*, Књижевна задруга, Бања Лука.
- Maretić (1963) – Т. Maretić, *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*, Matica hrvatska, Zagreb.
- Mrazović, Vukadinović (2009) – Р. Mrazović, Z. Vukadinović, *Gramatika srpskog jezika za strance*, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci, Novi Sad.
- Minović–Ajanović (1981) – М. Minović i М. Ajanović, *Srpskohrvatski/hrvatskosrpski jezik*, Svjetlost, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo.
- Николић (2012) – М. Николић, „Поредбено-начинске синтаксичке конструкције с поредбеном речју као у савременој српској прози“, *Српски језик, Студије српске и словенске, серија I, год. XVII*, Научно друштво за неговање и проучавање српског језика, Београд.
- Станојчић – Поповић (1999) – Ж. Станојчић, Љ. Поповић, *Граматика српског језика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
- Стевановић (1974) – М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик, књ. II: Синтакса*, Научна књига, Београд.
- Вукојевић (1996) – Л. Вукојевић, „Структурно-семантички статус поредбених реченица“, *Филологија, бр. 27*, Загреб, стр. 123–151.

¹⁴⁵ Dedicated to LC.